

мо тези на българите) могат да обуславят повишаване на емоционалния волтаж във взаимоотношенията им при всекидневни или екстремни ситуации. А на тази основа вече да се базира и оценъчна матрица за стереотипизиране на българите като хора с характеристики, които (по евфемистичен начин изобразени) повече изглежда, че принадлежат на ромите. Защото не може да се довериш и да вярваш, да разчиташ на несериозния, на непоследователния, на заинтересувания единствено от себе си, на несъобразяващия се с изискванията на другите. Тук в ролята на „жертва“ в подобно отношение се поставят циганите, докато българите като типологичен характерологичен модел се обвързват с ролята на поставени пред трибунала на съответната оценъчна рефлексивност и перцептивност от страна на ромите.

Естествено, всекидневността на конфликтността и в труда, и в пределите на общото жизнено пространство е в основата на възприемането на тази матрица на враждебност и недоверие, неоткритост на българите към циганите. **Нещо повече, дори възискателността, дисциплинираността, вербалните и поведенчески актове от страна на българи, които желаят в общото им социално пространство с цигани да бъде запазен хомеостазисът на ценностно-нормативната валидност, се възприемат от ромите в превърнати и отчуждени образи, инкрустират се с неприятни характеристики, интерпретират се съобразно собствените убеждения и принципи.**

Далеч съм от мисълта, че е необходимо тотално отрицание на присъствието на негативни признаци и характеристики в портрета на българина като тип и индивид. Но в случая става дума за транспортиране на подсъзнателно равнище на типично ромските комплекси за недооцененост, за пренебрегнатост, изолираност и др. под., които обаче се вменяват и вписват по иносказателен начин в образа на „другия“, на иноетничния субект.

Това проличава и от обстоятелството, че спрямо българите циганите имат най-висока степен на депозиране на типологизиране, на тотално схематизиране¹⁵. Докато за турците българите, общо взето, си приличат и това се изразява (подобна оценка и мнение) в 65,9 процента, то за циганите положението, че, общо взето, всички българи си приличат се фиксира на 67,3 процента и е най-високата спря-